СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 121. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го червня 1943. No. 121. Jersey City, N. J., Wednesday, June 23, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РАСОВІ ЗВОРУШЕННЯ В ДІТРОЙТІ

ДІТРОЙТ (Мишиґен).—Ґубернатор цього стейту зарядив обмежений воєнний стан у трьох південно-східних повітах стейту, що обнимає метрополитальну округу Дітройту, аби здержати криваві заворушення між чорними і білими, що спорадично повторяються від неділі ввечір і вже спричинили смерть двацять кількох та важкі покалічення багатьох соток осіб, білих і чорних.

Кромі цього ґубернатор Келі приказав населенню повітів Вейн, Овкленд і Мейкомб не виходити з мешкання між 10. годиною вечором і 6. годиною рано, хіба що хтось у той час мусить іти на роботу. Закрито теж усі театри й інші місця розривки й завішено продаж алькоголучних напитків. Не вільно теж відбувати зборів і не вільно нікому, за виїмком військових і поліційних осіб, носити зброю. Ґубернатор теж змобілізував 6,000 стейтових вояків й приказав 500 стейтовим поліцаям зголоситися на службу в Дітройті.

„На долині міста" закрилося багато крамниць. У деяких частинах міста перестали курсувати трамваї. Стейтовий ґубернатор Келі й посадник міста Джефріс закликують при помочі радія населення до спокою.

Заворушення почалися коло чверть до 11. години в неділю вечором від бійки між одним білим і чорним на мості з Бел Айел, з котрого верталися великі товпища людей. Зчасом бійка стала загальною, а коли поліція очистила міст, бійки перенеслися на самий остров і на парк Ґейбриела Ричарда. Вночі заворушення вибухали в різних частинах міста, передовсім у густо населених східних і північних дільницях. Тут білі й чорні загально на себе полювали. Рано банди людей напали на заставні крамниці й ограбили їх з пальної зброї. Нападано на людей, що йшли до праці. Нападали на тих, що їхали автами, авта перевертали й підпалювали, а пасажирів побивали, деколи на смерть. Поліція пробувала розганяти бійки слезотичивими бомбами, але товпища збиралися в інших місцях.

ПОКЛАДАЮТЬ НАДІЮ НА ПРЕЗИДЕНТА ЩОДО РОЗВЯЗКИ ВУГЛЕВОЇ КРІЗИ.

ВАШИНҐТОН. — Пораз третій за останніх 7 тижнів не працюють копальні вугля Злучених Держав, коли 530,000 майнерів не пішло до праці, бо не мають контракту з власниками. Зараз першого дня задержка праці в копальнях спричинила обмеження праці в сталевих фабриках, що виробляють сталь для воєнних цілей, і з різних боків піднеслися заклики до президента Рузвелта покласти край крізі.

Джан Л. Люис, президент майнерської юнії, відбув конференцію зо секретарем нутрішних справ Гаролдом Ікесом, яко воєнним координатором для солідного топлива, видно в справі відомої заяви майнерської юнії, що майнери готові працювати для уряду. Вислід конференції невідомий; сказано тільки, що на другий день мала відбутися друга стріча Люиса з Ікесом.

Тимчасом Краєва Воєнна Рада Праці щераз видала осторогу, що вона має юрисдикцію в углевій справі й її приказови з пятниції мають повинуватися майнери й урядовці. Рада відповіла теж на закид майнерської юнії, що мовляв Рада казала майнерам підписати „контракт жовтої собаки"; Рада наводить уступ з урядового органу юнії, в котрім хвалиться подібну угоду як здобуток юнії.

СЕНАТОРИ ДОБАЧУЮТЬ ОСЛАБЛЕННЯ ВОЄННОГО ЗУСИЛЛЯ.

ВАШИНҐТОН. — Спеціяльний субкомітет для воєнної мобілізації предложив сенатови рапорт, що стан домашнього фронту за останній місяць дійшов до критичного стану. Рапорт, підписаний 5 демократами, каже, що обниження воєнної моралі є вислідом кількох чинників, а передовсім невдач у домашній господарці. Комітет вказує при тому на повтаряючі-ся страйки, на недостачу ґазоліни й їх вплив на воєнну продукцію, як також на боротьбу між урядовими департаментами й брак одної лінії в політиці уряду.

Комітет прийшов до переконання, що тільки скора й рішуча акція уряду може виратувати ситуацію.

ПРИДУМАНО НОВИЙ СПОСІБ СПОЮВАННЯ МЕТАЛІВ.

АКРОН (Огайо). — Предсідник ради підприємства „Ґудір Тайер енд Робер Ко." подав до публичного відома, що в лябораторіях підприємства придумано новий цемент, який споює металі багато краще, ніж дотеперішнє споювання при помочі сплавлювання металів. Відкриття доконано при співпраці підприємства „Крайслер Моторс Корпорейшен".

Новий процес вартісний й тому, бо його можна вживати не тільки до споювання зо собою металів, але й до споювання синтетичної ґуми до металів або пластичних матеріялів. Процесови ворожать кольосальне примінення в промислах, так мирних, як і воєнних.

Президент Рузвелт Поздоровляє Сталіна в Другу Річницю Нападу Гітлера на Росію

ВАШИНҐТОН. — Знагоди другої річниці нападу Німеччини на Росію президент Рузвелт вислав Сталінови як головному командантови збройних сил советського союзу телеграфічний привіт, у котрому признає „творячі історію подвиги збройних сил советського союзу й майже неймовірні жертви, які приносять так по геройськи народи Росії".

Він каже, що у своїм „брутальнім нападі на советський союз" націстичні лідери не доцінили мілітарної сили советського уряду й відваги „советського народу". Наконець президент Рузвелт підчеркує єдність, з якою Обєднані Держави воюють проти спільного ворога, та висказує надію, що з такою самою однодушністю вони будуть підходити до розвязки завдань мира.

З тої самої нагоди секретар стейту Кордел Гол видав на пресовій конференції заяву, в котрій, даючи признання воєнним досягненням червоної армії в два минулі літа, висказує надію, що в третє літо націстичні леґіони в східній Европі найдуться проти міліонів російських вояків, добре узброєних і в високім воєннім настрою, готових відкинути напади наїзника.

НАЙВИЩИЙ СУД ПІДДЕРЖУЄ УРЯДОВІ ОБМЕЖЕННЯ ЯПОНЦІВ

ВАШИНҐТОН. — Найвищий Суд Злучених Держав рішив у справі сієтелського японця Ґірабаяші й портлендського японця Ясуї, що військові зарядження, що всі японського походження особи мають по певній годині вечора бути дома, не є позбавленням їх прав громадянства, а звичайним військовим зарядженням, оправданим воєнними умовами. Найвищий Суд заявив в своїй однодушній опінії: „Ми не можемо закривати очей на факт, доказаний досвідом, що вчас війни мешканці, які мають етнічні звязки з наїзджаючим на край ворогом, можуть стати більшим жерелом небезпеки, ніж люди іншого походження".

Ґірабаяші й Ясуї оба роджені в Злучених Державах, перший студент університету, другий адвокат. Їх покарано довшою вязницею за нарушення зарядження військової влади, що люди японського походження мають у певній годині ночі бути дома.

Совети Настають На Те, Щоб Аліянти Негайно Отворили Другий Фронт

ЛОНДОН. — З нагоди другої річниці вибуху советсько-німецької війни Совети проголосили спеціяльний комунікат, в якому підкреслили, що настала пора, коли вважається для Аліянтів обовязковим негайно отворити другий фронт в Европі, бо відкладання цеї справи може нанести багато шкоди. Теж ствердженo, що без другого фронту не можливо думати про перемогу. Зов отворення цього фронту саме тепер дасть Аліянтам змогу використати вповні дотеперішні мілітарні осяги. Далі подано, що Німеччина втратила в боротьбі з Советами 6,400,000 вояків, а Совети 4,200,000. Тут враховані вбиті й полонені. Комунікат підтверджує ще й дальшу велику силу Советів. Сказано, що самі партизани вбили до 300,000 ворогів. Теж подається, скільки знищено німцям тенків, гармат, літаків та іншої зброї. Ще далі зазначується, що Росія властиво зломила Гітлера і той міт, що він є непереможний. Вона знищила багато з сили Німеччини і тепер пора для Аліянтів докінчити діло, бо Німеччина знайшлася в критичному положенню.

МОЖНА РОЗГРОМИТИ ВОРОГА ПОВІТРЯНОЮ СИЛОЮ, КАЖЕ ҐЕН. СПАЦ

ПОВІТРЯНА БАЗА В ПОЛУДНЕВІЙ АФРИЦІ. — Ґен. Карл Спац, заступник головного команданта аліянтських повітряних сил в Північній Африці, заявив кореспондентам, що бомбардованням з літаків можна зломити кожний нарід, якщо бомбардується „саме серце" краю. Каже, що можна „математично обрахувати", скільки забере зневтралізовання чи знищення певної сили ворога. А це можна було пізнати по облозі острова Пантелерії. Його здобуто виключно повітряною силою. Ґен. Спац застерігся проти того, щоби Пантелерія була прикладом для усіх інших того роду акцій. Але, казав він, Пантелерія повчає, що той, хто має перевагу в повітрі, той рішає про те, хто вийде переможцем з воєнної операції. Зокрема дав ґенерал „кредит" американським Літаючим Фортецям, що заважили на здобуттю Пантелерії.

ПРИЗНАЮТЬ, ЩО СУБМАИНИ ТЕПЕР НЕ ДОПИСУЮТЬ

БЕРН (Швайцарія). — Боротьба за Атлянтик не відграє уже в німецьких воєнних калькуляціях тої ролі, що досі. Самі німці признають, що хоч мають повно субмарин на Атлянтику, то успіх з цього був у травні дуже малий. Теж признають, що Аліянти дуже поліпшили способи боротьби з субмариновою небезпекою. Значить, що німцям требаб тепер поліпшити свій спосіб боротьби. Та покищо не знають, як це зробити.

НОМУРА ПОТІШАЄ ДЕРЖАВИ „ОСІ", ЩО ВИСТАРЧИТЬ ЇМ САМА ОБОРОНА

БЕРЛІН. — Націстське радіо передало, що японський адмірал Номура заявив, що Японії та її союзникам не треба піднімати офензиви, а тільки обороняти те, що посідають. Теж казав, що Британія та Америка не здобудуть Італії, а тільки вичерпають свої сили...

ФРАНЦУЗИ НА УРЛЬОПІ.—Аби наклонити інших французьких робітників працювати для воєнного зусилля в Німеччині, цим французам дано урльоп з їх примусових робіт для націстичного уряду. Вони приїхали до своїх родин у Парижі на вакації.

НАРАХУВАЛИ ДОСІ ДО 15,000 ЖЕРТВ ЗЕМЛЕТРУСУ В АНАТОЛІЇ

АНКАРА (Туреччина). — Хоч уже минуло дещо часу від неділі вечора, коли то землетрус майже знищив місто Адапазарі, положене недалеко Істанбулу, в північній Анатолії, а проте тяжко кореспондентам дістати дещо більше інформацій. Навіть столичні турецькі ґазети не подали нічо більше, а тільки малу новинку про цей землетрус, зазначуючи, що місто в руїнах, а поґибші не пораховані.

Дальші вісти передані через берлінське радіо.

З Лондону передають про цю катастрофу дещо більше, перелови́вши берлінське радіо, яке передало, що половина населення міста Адапазері не живе. Це означає, що в тому одному місті згинуло підчас землетрусу до 15,000 людей, бо нормально місто мало до 30,000 мешканців. Землетрус, кажеться далі, настав підчас громовиці. Військо помагає витягати трупів і ранених з дебр. Жертвами землетрусу впали теж і поблизькі оселі, але Адапазарі потерпіло найбільше.

Нещасний край.

Анатолія відма з землетрусів. Сильно потерпіла вона наслідком землетрусу не так давно, бо в 1939 році. Тоді забрало уряд два місяці, заки обраховано жертви в людях, а було 30,000 осіб вбитих. В роках 1940 і 1942 були поменші землетруси. Але проте гинуло за кожним разом по якій тисячі осіб.

БРИТІЙЦІ ТОРОЩАТЬ ФРІДРІХСГАФЕН.

ЛОНДОН. — У своїм поході, що має на ціли цілковите знищення німецької воєнної промисловости, британська повітряна сила вдарила в новий промисловий німецький осередок, а це в місто Фрідріхсгафен, що положене в полудневій Німеччині. Воно вважалося добре обезпеченим через віддаль і знамениту протилетунську охорону. Та видно, що це все не помогло, бо британські летуни долетіли до цього промислового центра і сильно його знищили не втративши ні одного бомбера. Найважніше те, що бомбардовано фабрику, яка виготовляє прилади, що відкривають наближуючіся літаки. Саме таких приладів Німеччина потребує тепер найбільше, тому отсей налет вважають Аліянти дуже успішним. Знищення згаданої фабрики відібється на оборонній силі Німеччини. Тайну виробу цього інструменту дістали німці, як заняли Францію. Це властиво був найбільший їхній здобуток. Тайна „радару", себто цього приладу, була відома британцям, а британці, як зачалась війна, дали цю тайну Франції для її оборони. Хоч від цього часу пороблено в Анґлії різні поліпшення, але проте німці таки тайну дістали у свої руки. Ось тому саме заряджено й налет на Фрідріхсгафен, щоби знищити німецьку фабрику виробу цеї зброї. З Швайцарії доносять, що по їхньому боці чути було сильні детонації, спричинені вибухом бомб в Фрідріхсгафен, а теж видно було величезні огні.

АМЕРИКАНСЬКІ ЛЕТУНИ ДІСТАНУТЬ ПАНЦИРНУ ОХОРОНУ.

ВОСЬМА ПОВІТРЯНА СИЛА ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ, ДЕСЬ В АНҐЛІЇ. — Команда американських повітряних сил в Анґлії проголосила, що вся залога тяжких бомберів буде забезпечена перед ворожими кулями ще таким способом, щоноситиме на грудях і плечах панцирі, що нагадуватимуть панцирі лицарів з середновічних часів. Виявилось, що ось ті панцирі вратували вже життя не одному американському летунови.

НІМЦІ СКРІПЛЯЮТЬ СИЛИ В ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Мабуть Німеччина не зачне цього року наступати на Росію, бо вислала більші сили на захід, головно до Франції. Очевидно тому, що надіється там інвазії Аліянтів.

ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ СИЦИЛІЮ.

ГОЛОВНА АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Нема ніякої перерви в бомбардованню Сицилії американськими і британськими летунами. Британці бомбардували пристань Месину, а американці Сан Джіованні. Теж бомбардовано летунські поля в ріжних місцях.

АТАКУЮТЬ ЯПОНСЬКУ СИЛЬНУ БАЗУ.

ВАШИНҐТОН. — Американські Ліберайтор налітали острови Ґілберт, що їх японці сильно укріпили, та бомбардували Тараву. Японці літали в повітрі, але не важились зачати бій з американськими бомберами.

КОЖНОГО ДНЯ ВБИВАЮТЬ ОДНОГО ЗРАДНИКА.

ЛОНДОН.—З Бельгії доносять, що там бельгійська революційна організація вбиває кожного дня принаймні одного бельгійця як зрадника, що співпрацює з німцями. Проголошено 16,000 таких зрадників.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Пропаґанда в Ворожий Табор

Конґрес Промислових Орґанізацій подав до недільного числа великого нюйорського щоденника „Таймсу" заяву в справі анти-страйкового законопроєкту Смита й Конелія. Заява кінчиться закликом до читачів негайно просити президента Рузвелта заветувати цю ухвалу й не дати їй стати обовязуючим законом. Подані в заяві арґументи проти законопроєкті відомі зо спільної заяви Конґресу Промислових Орґанізацій, Американської Федерації й юнії залізничих робітників у письмі до президента Рузвелта, а тому поміщення заяви в „Ню Йорк Таймсі" може звернути формальною стороною ще більше, ніж самим змістом. За поміщення заяви в „Ню Йорк Таймсі" Конґрес Промислових Орґанізацій постарався в цей спосіб, що подав її до ґазети як платне оголошення.

Що заява Конґресу Промислових Орґанізацій це платне оголошення, це видно вже зо самого вигляду заяви. Не дивлячися на це, „Сі-Ай-О" ще й виразно каже: „За це оголошення заплатили 5 міліонів льояльних американських робітників і робітниць в інтересі скорої перемоги над Вісею". Під міліонами робітників і робітниць розуміється очевидно членів юній „Сі-Ай-О". З їх то каси пішло кільканацять соток долярів на заплачення цього шість повних стовпців великої ґазети обіймаючого оголошення.

Могло би може комусь здаватися, що такий засіб пропаґанди за поміччю платного оголошення надто дорогий засіб. Коли одначе взяти під увагу, що коштом півтора тисячі долярів доручено заяву „Сі-Ай-О" якому пів міліонови читачів, то це значило би, що коштом 1 доляра друкується й доручується заяву яким трьом соткам читачів. Це вже є видимо досить дешево ведена пропаґанда, а вона вийде ще кращою, коли взяти під увагу характер ґазети. Адже тут дається в руки заяву орґанізації читачам, які без цього цеї заяви не дістали би, бо ґазета стоїть без сумніву на становищи, протилежному до цілей і тактики орґанізації. Отже тут подається свою думку до розгляду людям з противного, якщо не ворожого табору, супроти котрого впершу міру повинна всяка пропаґанда звертатися.

Поза всіми цими сторонами справи є ще одна, з усіх найосновніша, дарма що на неї звичайно забувається, як забувається про таку справу, як дихання. Є нею порівнання підходячости ґазетної пропаґанди з іншими родами пропаґанди. Могло би наприклад здаватися, що усна пропаґанда краща від ґазетної. Мовляв, вона слухається краще й краще запамятується. Хоча може й є люди, які краще памятають сказане, ніж прочитане, все таки друкована пропаґанда назагал триваліша, бо читач може застановлятися над прочитаним, стільки йому подобається, вертатися й перечитувати написане, і навіть пізніше вертатися до нього, стільки йому треба.

Справедливість для Всіх Народів!

Широко дебатується в Америці справа нашої повоєнної участи в відбудові Европи і світа та в його замиренню через будову такої міжнародної сили, що не допускалаб до нових агресій і воєн. І є вже повно плянів щодо такої співпраці та повстають ще й далі щораз нові. Та якіб вони не були, найважніше в цій справі те, що ніщо з тих плянів не вийде, якщо Злучені Держави не стануть справжнім партнером у повоєнних змаганнях заведення нового порядку в світі. Це розуміє світ, це знають й американці.

Та не зважаючи на те, є ще далі серед американців побоювання, що може таки знову зайти щось таке, що Америка готова вицофатись з того міжнародного тіла, що мав би контролювати по війні новим порядком, зглядно справою світового замирення. Очевидно, що таке не станеться, як не буде до цього дуже поважної причини. А такою причиною можуть бути: незгода між Об'єданими Державами, імперіялізм, захланність, охота одних панувати над другими. Якщоб такі чинники мали взяти при мировім столі перевагу, то є слушні побоювання, що в Злучених Державах це викликалоб серед американського народу велике невдоволення. Ось тому має рацію сенатор Роберт А. Тефт, коли каже, що американський нарід не захоче перебирати ніяких зобовязань, якщо не буде між державами справедливого економічного й територіяльного розподілу.

Сенатор Тефт ще теж слушно звернув увагу і на такі фантазії, що не рахуються в Европі з національними, мовними, соціяльними різницями, ні тими, що відносяться до форми правління, що хотілиб в Европі заводити такий лад, який є тут у нас, думаючи, що американські стейти то таке саме, що й европейські держави.

Та найважніше з усього, про що Тефт говорив, то таки справи територіяльні й економічні. Найбільшу кривду відчувалиб народи теж і по цій війні, якщоб знов торговано їхніми землями, чи таки без торгів кидано з одної тюрми в другу, з одної неволі й окупації під другу. З цього повстало найбільше невдоволення по першій світовій війні. І те саме булоб, якщоб воно повторилось і по цій війні. В такому випадку ніяка світова орґанізація нічого не вдіялаб. Правда, спочатку можнаб вдержати спокій військовою силою, але це не булоб ніяким ліком. Скорше чи пізніше зачалисяб нові інтриґи, нове явне чи скрите зброєння, а з ними і нова війна. Щоб цього не було, мусить наступити справедливий підхід до справи розвязування міжнародніх конфліктів, спричинюваних головно тим, що є народи визискувані економічно й поневолювані іншими. Поминаючи те, що в такому випадку, якщоб повторились давні несправедливости, може зайти обава, що американський нарід відмовивсяб від міжнародної співпраці, є ще й та небезпека, що якщоб навіть так не сталося, то проте замирення і порядку в світі таки не булоб.

Робітничі Провідники про Анти-Страйковий Проєкт

Филип Морей, предсідник Конґресу Промислових Орґанізацій, Вилйем Ґрін, предсідник Американської Федерації Праці, та Дейвис Робертсон, предсідник юнії залізничих робітників, подали призидентови Рузвелтови меморіял про ухвалений конґресом проєкт Конелія й Смита проти страйків. Меморіял писаний гострими словами й починається немовби з реасумовання, яке звичайно має місце на кінці. Говориться в ньому, що „закон про робітниші спори вчас війни", як зветься проти-страйковий проєкт, це „злобний і лютий проєкт. Це найгірший проти-робітничий проєкт, який конґрес ухвалив за останніх сто літ. Він зродився з пімсти и злоби. Він є самою есенцією фашизму. Він нищить фільософію добровільности, на котру спирається рух робітничих юній. Ухвалення цього закону йде слідами фашистів, котрі перед заведенням тоталітаризму, вперед атакували й нищили свобідні робітничі юнії в Німеччині й Італії".

Поміщення цього загального осуду на самому вступі, сповняє знамениту службу для меморіялу; воно зацікавлює читача й заставляє його читати все, що сказано далі на доказ цього осуду. А сказано в меморіялі досить, хоча, як кажуть автори, вони обмежуються тільки до грубших несправедлистей проєкту.

Секція 5. проєкту постановляє, що про зміну умовин праці в фабриці, перебраній під заряд уряду, має рішати урядова аґенція, що фабрикою заряджує, та більшість робітників такої фабрики. Цим відбирається меншині „основне право" зявитися перед Краєвою Воєнною Радою Праці та предложити свої домагання щодо зміни умовин праці. Таку постанову робітничі провідники називають несправедливою, неслушною й дискримінаційною. Позбавлення меншини цього права, яке признано більшости, мусить викликати невдоволеня, тимбільше, що теперішній закон про робітниці відносини таке право меншині виразно признає.

Секція 6. постановляє, що в випадку, як уряд Злучених Держав забере під свій заряд фабрику або майну, то нікому не буде вільно намовляти або заохочувати інших людей до страйку, локавту чи якогонебудь іншого перервання праці. Автори меморіялу кажуть, що ця секція воскрешує стару теорію, котра дивилася на страйк як на змову робітників, а котрої власники й протиробітничі судді вживали до розбивання заходів орґанізувати робітників і колективних уґод. Цю теорію, зрештою вже уневажнену законом Клейтона й законом Нориса й Ля Ґвардії, тепер витягається з гробу й надається їй „макіявелівський скрут" додатком, що нібито ніякій одиниці не можна закидати нарушення цього закону лише на тій основі, що вона перестала працювати або відмовилася приняти працю. Таку „ґарантію" автори меморіялу називають зовсім безвартісною. Робітник, що має слушну жалобу, не може протестувати проти цього перестаючи працювати самий або хочби в двійку чи малою ґрупою. Зрештою, якби їх перестало працювати двох, це можна би вже підтягнути під поняття заговору.

Така постанова просто заставляє робітників працювати під умовами, яких вони не хочуть, що, за одним рішенням Найвищого Суду Злучених Держав, становить якраз признаку примусового рабства.

Велике число слів проєкту про намову дає таку широку руку судам, що під змову можна би підтягнути навіть вже саму жалобу проти умовин праці, заложену на зборах робітничої юнії, або навіть ухвалення допомогу в харчах для жінок і дітей страйкуючих робітників.

Секція 7. Е. постановляє, що ніякий член ради не сміє брати участь у рішенню, в котрім такий член має безпосередний інтерес яко урядник, робітник або представник якоїнебудь сторони спору. Якби цей закон увійшов у життя, тоді урядники і представники Американської Федерації Праці й Конґресу Промислових Орґанізацій у Краєвій Раді Воєнній Праці мусіли би зрезиґнувати зо свого становища, бо, якби вони осталися, то всякі рішення Ради можна би легко за те зачіпати.

Секція 8. проти-страйкового проєкту нібито має запобігти страйкам вчас війни, але коли її порівняти з протистрайковою добровільною обіцянкою робітничих юній, то побачимо, що підчас коли обіцянка юній зобовязує їх здержуватися від усяких страйків на час війни, то законопроєкт забороняє тільки безумовно страйки в урядом заряджуваних фабриках, а дозваляє їх під певними умовами в інших фабриках. Тому автори меморіялу закидують проєктови проти-страйкового закону, що він заохочує до страйків.

Законопроєкт дає всім особам, пошкодованим нарушенням його право добиватися відшкодовання. Кару можна наложити на поодиноких страйкарів і на робітничу юнію. З огляду на те, що з кожного страйку шкоди є звичайно величезні, таке карання були би властиво рівнозначним з нищенням людей і орґанізацій. Це було би тільки заохотою для підприємців уживати ґенґстерів для провокації страйків з ціллю знищення страйкарів і робітничих орґанізацій.

Секція 9. Ф. забороняє робітничій орґанізації давати жертву на політичну справу. Цею секцією постановлено юнії в ту саму клясу, що краєві банки й корпорації. Одначе такої річи не забороняється ні запомоговим орґанізаціям, ні церковним орґанізаціям, ні фармерським орґанізаціям ні іншим непрофітним орґанізаціям, дарма, що власне останніми часами назадницькі орґанізації великих фармерів добивалися протиробітничих законів при помочі дарунків на політичні кампанії, а великі багацькі роди дають політичні жертви з ціллю добитися політичних фаворів. Забороняти серед таких умовин робітничим орґанізаціям давати жертви на політичні кампанії є несправедливо, неслушно й дискримінаційно.

З огляду на те, що заборона жертв на політичні цілі не має ніякого відношення до страйку у воєнний час, ця постанова не може мати іншої цілі, як не дати юніям боронитися перед заходами їх знищити.

Меморіял далі перечисляє ще певні неясні постанови, про котрі говорено у конґресі, що їх треба розуміти в користь робітничих юній, котрі одначе дозваляють і на противне розуміння; автори меморіялу кажуть, що власне так будуть їх пояснити ворожі робітничим юніям судді.

Наконець автори меморіялу натякають, що багато постанов проти-страйкового проєкту певно противиться конституції, бо вони позбавляють робітників свободи слова й заставляють їх працювати під примусовими умовинами праці, одначе вони не хочуть розводитися над цею стороною. Вони звертають зате увагу на те, що такий закон, замісць попирати воєнне зусилля, буде якраз підривати й обмежати воєнне зусилля. Не розумно припускати, що робітників можна заставити до кращих воєнних зусиль ухвалою закона, зверненого проти робітників.

Автори меморіялу не радять зовсім ухвалювати якийсь інший закон. На їх думку вже існуючі закони аж надто добре вистарчають для потреб часу.

З тих причин президенти трьох великих юнійних орґанізацій просять президента Рузвелта заветувати проєкт Смита й Конелія.

ПОЛЬЩА НАЛЕЖАТИМЕ ДО НІМЕЧЧИНИ РАЗ НАВСЕ, КАЖЕ ШОКЕЛЬ

(ОНА). — Німецька преса доносить, що в Польщі перебуває тепер шеф мобілізації робітничої сили Фриц Шокель, який хоче витягнути з Польщі більше число робітників. Він вже обіхав цілу Польщу і мав виголосити промову в якій сказав, що Польща буде належати до Німеччини раз навсе. Поляки повинні це зрозуміти, говорив Шокель, і льояльно сповняти всі прикази, які диктує великий вожд німецької нації. Однак, так не є, нарікав Шокель. Поляки, замісць співпрацювати з німцями, слухають ворожої пропаґанди і займаються саботажами. Всі старання німецького уряду прийти з ними до якогобудь порозуміння кінчаться фіяском.

ГРИГОРІЙ КВІТКА-ОСНОВЯНЕНКО

ЩИРА ЛЮБОВ

11)

О, щоб тебе, пане Олексію, з твоєю полиньковою! Ну, так, що прислужився! Від усього, каже, помага. Ти вже до старости доходиш, так позабував єси, що то є молодий чоловік: Не тільки твоя полинькова, та й ніщо у світі не відведе туги від серця, хіба... Ох, тут і своя молодість згадується!... Якого то дива не робили зо мною і карі очи, і румяні щоки, і біленькі рученята... Годі! не хочу згадувать; тільки жаль бере!... Будемо своє розказувати.

Так усе частіш, усе частіш діялось між Галочкою і Семеном Івановичем. Вже й так траплялося, що хоч він і прийде, то такий же то смутний, такий невеселий, що й слова від нього не почуєш! Сидить, мовчить, часом вздихне, а на Галочку, не зводячи очей дивиться... і з тим і піде.

— Чи не сердиться на нас чого Семен Іванович? Чого він такий чудний став з нами? Як ти думаєш, Галочко? пита було часом Олексій дочки.

„Може!" одвіт повагом дасть дочка, аби то щонебудь сказати; а сама добре знала, від чого він такий. Та так знала, що відгадувала сама собі, який він прийде: чи веселенький, чи ще більш смутненький? По своїй душі відгадувала і об ньому...

Що день, що день Семен Іванович був усе смутніший, як ось і зовсім не прийшов... Галочка просумувала і на другий день не дожидала його: нема; нема і на третій, і на пятий нема... Галочка сумує, Галочка плаче... то роздума і скаже: „Добре він робить, що покинув до нас ходити... Що з того?... Нехай! Він привикне без нас, забуде... усе йому однаково; однаковож я швидко вмру... не можу його забути!.. Хоч сяк, хоч так... Мені треба вмирати; нехай він живе, нехай любується у білім світі! Нехай і їм світ красується, як найліпшою своєю квіточкою... Колиб тільки провідав, де я лежатиму, та щоб хоч разочок навідався до мого гробу... Земляб стала мені пером, тісна домовина сталаб мені за веселу світлицю; запекшіся уста мої усміхнулисяб до нього, завмерші оченьки мої глянулаб і скрізь насипану землю вздрілаб його, суха рука моя іщеб простяглася до нього!... Ліпше смерть мені приняти, ліпше моє дівовання і мою молодість і мою дівочу красу заховати так, як вона є, чим ждати, поки я зсохну, що він і не пожалкує!... Смерти, смерти! де ти? Пожалкуй батька від діточок, жінку від мужа, не бери їх: їм гарно на світі жити, не бери їх; візьми мене нещасну сироту! Мій батько ще не старий, оженить-ся, дітей Бог дасть, мене забуде, без мене привикне, не буде журитися; а мені за чим жити на цьому світі?... Коли він справді мене любить, як я його, то ще ліпше тут мені вмерти, бо що з нашої любови має бути? Смерти, смерти! візьми мене! не жалкуй ні моєї краси і дівованячка!... Мати сира земле! Прийми мене до себе, приголуб мене і не пусти мене на світ, де нема мені ні щастячка, ні одрадоньки і ніякої втіхи!..."

Так було Галочка по усяк день тужить, і щоб робила з нудьги? А Олексій так той притьмом зажурився! Ні зїсть нічого до порядку, ні роботою не втішається. У хаті скуча, вийде до робітників: усе, здається йому, усе не так роблять. Сердиться, грима, часом налає кого дурнісенько, покине усе, побрів у хату; у хаті сумує, розгорне книгу і нічого не прочита.

Так сумуючи, у неділю гукнув на Галочку: „Давай, дочко, швидче обідать. Мені діло є у город". Не гаразд пообідав, подякував Богу, зараз за шапку і ворчачи сам собі: „я не стерплю так довго... пропаду від нудьги", пішов з хати аж у самий город.

Як осталася Галочка сама, чи поприбирала дещо, чи ні, журба її узяла... Сіла кінці стола, схилила свою голівоньку і рукою підперла, та і задумалась... Об чім же вона там не думала?... об чім не розмишляла?... чого то не розчадувала?... Тільки що слізочки з чорних очей капали на її шовкову запаску...

Не чула, і серце їй звістки не подало, що Семен Іванович увійшов у хату, стоїть перед нею, дивиться... вона плаче! Він не стерпів, ухопив її за руку, та крикнув:

— „Галочко! чого це ти плачеш?"

Господи! Що сталося з Галочкою? Сама себе не тямить! Скочила, дивиться чи це він, чи ні. І раденькаб то, і сміється, а слізоньки, мов той дощик, що скрізь сонця йде, так і капотять. Насилу схаменулася, насилу у чуття прийшла, та розгляділа, хто це є проти неї і що схопив її руку і пригорнув її до свого серця, що так і чути, як воно кріпко колотиться...

„Це ви, Семене Іванович?" насилу промовила слівце і стала визволяти тихенько свою руку, буцім то щоб хусточкою зітерти лавку. Зітерла, та й стала його прохати: „Будьте ласкаві, сідайте, поки панотець вернеться з города. Вони пішли до чоловіка за ділом".

— „Жалко, що його нема!" сказав Семен Іванович. „Я й до нього, а й до тебе прийшов... Галю! зірочко моя!.. Не можна мені без тебе пробути!.. Усе тобі розкажу, як я страждаю без тебе. Побачивши тебе уперше, мені здавалося, що я знайшов якесь собі щастя. Усе я на тебе дивився б, усе я тебе слухав би, усе хотів би, щоб ти мене взивала по йменню, бо ніхто мене так приятно не зове, як ти! Душа у мене стрепенеться, серце забеться і мені стане так весело, так весело! Згляну у твої оченята, що отсе напрасно ти рукою закрила... закрий їх, та тільки слухай. Без тебе я не жив, а маявся; чи справлю хоч трохи своє діло, біжу до тебе. Біля тебе — моя радість, моє щастя, моя втіха! Без тебе мені увесь світ немилий! Не вмію розказати, як весело мені біля тебе... Далі думка така стала приходити: Галочка тебе не полюбить... Слухай бо, не закривайся і другою ручечкою. Я тобі як розкажу усе, тоді роби зо мною, що хочеш. Від такої думки я став відвикати від тебе за тим; не буду її докучати, не буду ще більш до неї привикати; перестану зовсім ходити, не буду її бачити, швидше вмру: бо не бачивши тебе і не слухаючи твого голосочка, знаю, що довго не проживу. От я перестав до тебе ходити, усе звав смерть до себе..."

„Та і яж її... викликала", через велику силу, хлипаючи, промовила Галочка.

— „Як це можна? Тобі треба жити!" аж скрикнув Семен Іванович і, ухопивши її руку, став опять казати: „Ти втіха твойому пан-отцеві, ти краса усьому миру! Тобі треба жити. Нехай я один постраждаю! Як можна мені жити без тебе? На що мені і світ, коли мене не любиш!..."

(Дальше буде).

Армія і Фльота Потребують Норсок

(Подає Головна Кватира А. Ч. Хреста в Вашинґтоні).

Протягом останніх двох років тисячі норсок вступили до армії і фльоти Злучених Держав. В списках тих, що служать своїй країні в такий важний спосіб, можна здибати імена американок німецького походження, а також італійського, російського, польського, французького, мадярського, скандинавського, еспанського, португальського та інших европейських націй, так само, як і з країн Лаїнської Америки.

Щоби ще додати до того космополітичного вигляду, Армія зменшила останнього літа свої розпорядження в той спосіб, що норски з відповідним вишколом, які є громадянками співвоюючих держав, можуть бути призначені другими лютенантами в Корпусі Військових Норсок. Служба Догляду при Американськім Червонім Хресті, який є офіційною агенцією для вербування норсок для Корпусу Військових і Морських Норсок, використовує ті полегчені розпорядження при записі норсок до армії і тепер вишколені норски-чужинки є на службі з частинами тут і поза країною.

Перша норска Американської Армії, що прибула до Австралії була Флорамунд Фемит, родичі якої роджені в Німеччині. Подібно до інших норсок, вона вкороті одягнула „хакі коверолс" та доглядала ранених в імпровізованих шпиталях. 28-го грудня їй доручено пароплав Мектен, зачартерований Червоним Хрестом, з 10 норсками Филипинського Червоного Хреста, відплила вона з 200 раненими до Австралії. По дорученню своїх пацієнтів до одного австралійського шпиталю, лютенант Фелмут дістала призначення головної норски при штабі військ Злучених Держав в Австралії.

Працюючи як військова норска, лютенант Авслей Г. Андерсон, роджена в Норвеґії, вважає, що вона в цей спосіб найкраще помагає цій війні. Вона прибула до Злучених Держав, коли їй було 16 років, на відвідини до своєї сестрінки, але життя тут так її сподобалося, що вона залишилася і стала громадянкою. Вона перейшла науку в Жіночім Шпиталі в Месечусетс, після чого працювала 10 років в приватних шпиталях. Після інвазії Норвеґії вона вступила через Червоний Хрест до армії і тепер працює в Форт Адамс, в Род Айленд. Вона просила призначення на службу за морем та має надію, що його дістане.

З російського походження є перший лютенант Ольга Константиновна Бендерова, яка була головою Відділу Університетського Шпиталю в Клівленд, прибула до Австралії в лютому 1942-го року та другий лютенант Катерина Павлина Молчан, яка є в Кемп Рюкер, Алабама. Роджена в Росії в 1902-гім році, лютенант Бендерова приїхала до цеї країни з родичами; була натуралізована в 1931 році. Скінчивши курс норсок в Вестерн Різерв Юніверситі, була головною норскою та помічницею управляючого в Лейксайд Шпиталі.

Родичі лютенанта Молчанової роджені в Харкові. Після вступу до армії, вона була завідуючою хірургічним відділом в Кемп Рюкер. Належить до греко-католицької церкви. Знає російську, польську та інші слов'янські мови.

Енсайн Антоніна Михайловна Улименко МекКюлі, норска Морського Медичного Центру в Бетисда, Мериленд, також роджена в Росії. Адоптована адміралом Нютон А. МекКюлі, є одною з тих сиріт, що припали до серця адміралови багато років тому, в Севастополі, коли він завідував евакуацією соток голодних дітей, що були привезені з Центральної Росії і які відживлялися тільки чорним хлібом та чаєм з сушених шкірок з яблук. Він адоптував семеро з тих сиріт, з яких Антоніна була наймолодшою, та привіз їх до цеї країни. Енсайн МекКюлі дістала вишкіл у Вашинґтоні, в Сейнт Люк'с Госпитал.

З Латинсько-Американського походження є Марія Енриkета дел Консуело де Мартинец Ібарра Джентіле, другий лютенант в Кемп Рюкер та Тіта Пачеко, яка тепер служить в армії, в Валей Фордж, Пенсилвенія. Лютенант Джентіле, хоч каже що її дім є в Мексико, народилася в Форт Блис, Тексас, де її батько, Альфонсо Ґюмберто де Мартинець Ібарра, жив як втікач. Він служив під Порфіріо Діац-ом, але вдік з країни, коли його уряд скинено.

Справжня космополітанка, лютенант Джентіле відвідувала школи в Франції, Мексико, Тексас та в Ню Йорку. Вона була студенткою в школі Сент Тереза, в Парижі, коли її батько був міністром закордонних справ під президентом Еміліано Каранза. Повернувши до Ел Пасо, вона вчилася там, аж поки не вступила до Мавнт Синай Школи для Норсок в Ню Йорку. Її дім в Мексико є в Ґвадалаяра, де живе її сестра, жінка племінника мексиканського президента.

Лютенант Пачеко є внучкою першого президента Панами, Мануїл Амадор Ґероро, та донькою пані Кароліни Амадор Пачеко, з Панама Сіті. Скінчивши науку в школі для норсок при Аґнес Госпітал в Балтимор, вона працювала три роки в Мерсі Госпітал, заки вступила до армії. З часу встановлення Панамської Республики родина Пачеко була там добре знана. Не тільки її дід був першим президентом, але її тітки знані тим, що вишили прапор країни та чимало інших членів родини були на дипльоматичній службі.

Всі члени Корпусу Військових Норсок мають старшинську ранґу. Їх професійне знання служить людству; тим, хто терпить. Їх життя дуже цікаве. У великих шпиталях вони мають вигідні помешкання. Свобідний від праці час можуть проводити в гарно заряджених клюбах. Вони бачать богато частин світу, а дбають за ранених та хорих, виконують велике завдання.

Військові частини потребують 3,000 норсок місячно. Кожна норска повинна собі усвідомити, що її першим обовязком є обовязок супроти її країни. Це є святий обовязок мужчин, що розносять американський прапор по цілому світі. Кожна норска, яка відповідає вимогам, повинна записатися на воєнну службу, якщо може те зробити. Американський Червоний Хрест записує норсок і для армії і для фльоти. Все, що треба зробити, це зайти до відділу Червоного Хреста у вашій місцевости і сказати про ваш намір. Відділ зробить все інше.

ЛИСТУВАННЯ ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ У. Н. СОЮЗУ

Секретар відділу У. Н. Союзу з Філядельфії. — Пишете, що в „Америці", урядовім органі Провидіння, в ч. 65 з 17. червня, в статті „Чому Провидіння не дає дивиденд", сказано, що Провидіння не може виплачувати дивиденд своїм членам з цеї причини, бо виплата дивиденди, це властиво зворот побраної від члена зависокої вкладки. А як пишеться далі в статті, то:

„Провидіння це не лиш асекураційна організація, але ще й братська і християнська, католицька. Через те Провидіння не може побирати більшої премії, як конче треба. Цього не дозволяє християнська, католицька мораль".

А далі пишеться там, що „другі організації, що чваняться виплатою дивиденди, беруть гроші від членів на ту ціль у премії, опісля — з великим розголосом та самохвальбою — звертають часть тих грошей членам як „дивиденду", а решта затримують у головній касі організації, щоб платити вищі плати урядникам, тощо. Це можна назвати родом „хлопопластва": одною рукою дають, а другою ще більше беруть".

Пишете, що Ви не були звертали уваги на ось те писання, якби не те, що в цій самій статті є поданий такий приклад, що його можна пристосувати до У. Н. Союзу. Бо в цій статті кажеться, що річна вкладка члена, що обезпечується в клясі Р (20 Пеймент Лайф), в Провидінню виносить $33.20, а в другій братській організації $35.25. З того виходить, що річна вкладка в Провидінню є на $2.05 дешевша. Обговорюючи справу дивиденди, кажеться далі в статті, що ця друга організація платить „малу неозначену" дивиденду, а решту задержує в головній касі. Іншими словами, ця друга організація бере від члена $2.05 більше, як це є в Провидінню, а опісля платить якусь малу дивиденду, задержуючи решту з цеї квоти себто з $2.05 у своїй касі.

Отже цей приклад з „другою організацією", як пишете, можнаб пристосувати до У. Н. Союзу, бо переглянувши „Рейт Бук" У. Н. Союзу, Ви знайшли, що якраз сума $35.25, це є річна вкладка Союзового члена у віці 35, в обезпеченні на суму $1000, в клясі Р.

Супроти того, що питаєте головну канцелярію, чи справді так є, що Союз „одною рукою дає, а другою ще більше бере", даємо Вам таку відповідь:

Це дуже гарно читається, що „християнська католицька мораль" не дозволяє Провидінню побирати більшої премії. Та з другої сторони, коли вже редактор „Америки" таке написав і взявся до порівнань вкладок, то „християнська мораль" наказувалаб йому, щоби порівнав не тільки висоту вкладки, але також і висоту дивиденди, яку ця „друга організація" виплачує. А колиб не знав, яку вона платить дивиденду, то не повинен братись до порівнань і доходити до таких заключень, що дивиденда цеї „другої організації" є „мала й неозначена". Бо якщо цею „другою організацією" є У. Н. Союз, то він виплачує точно означену дивиденду, після певної табелі, яка була вироблена акчуарієм У. Н. Союзу ще 9 років тому. Отже згідно з цею табелею, член, який обезпечився в віці 35, в клясі Р, на $1000, дістає вже по двох роках членства дивиденду, яка виносить $3.29. Опісля з кожним роком ця дивиденда збільшується, хоч вкладка члена остається завжди одинакова.

У наведенім вище прикладі було сказано, що вкладка Провидіння є на $2.05 дешевша від вкладки цеї „другої організації". Коли тепер возьмемо під увагу, що ця „друга організація" це У. Н. Союз, який платить дивиденду вже по двох роках членства в сумі $3.29, а Провидіння не платить ніякої, то віднявши $2.05 від $3.29, покажеться, що таки вкладка У. Н. Союзу є дешевша на $1.24. Та маючи на увазі, що дивиденда з кожним роком збільшується, то тимсамим і ця ріжниця, яка по двох роках членства виносить $1.24, буде збільшуватись, а в тому самому часі вкладка за обезпечення в Союзі буде ставати ще нижчою.

З вище поданого є тут ясне заключення, а саме, що твердження редактора „Америки", що члени Провидіння платять менше за такий самий рід обезпечення як члени „другої організації", минається з правдою, коли йде про У. Н. Союз.

А коли вже говоримо про висоту вкладок, які якась організація побирає, то при тому треба піднести ще й інші факти, які при обезпеченні є дуже важні. Бо людина, що вступає до якоїсь організації, мусить звертати увагу не тільки на висоту вкладки, але також на **певність** обезпечення. Як певним буде моє обезпечення, отсе перше й найважніше питання, яке повинна ставити собі кожна людина, як вступає до якоїсь організації. А певність обезпечення залежить від фінансового стану даної організації, а зокрема від надвишки резерви, яку ця організація посідає. Зновнадвишка резерви проявляється в оцінці грамот. Ми не будемо подавати, яку надвишку резерви посідає, та скільки виносить оцінка грамот якоїсь „другої організації", порівнуючи це з У. Н. Союзом. Ось та-ким „чваньковатість" не є в нашім звичаю, а тільки ствердимо, що У. Н. Союз мав з кінцем 1942 року надвишки резерви на суму $2,152,096.49, а його грамоти оцінені на 153.5 відсотків. А як є у тих справах з другими, так хай самі за себе говорять.

Війна Викликала Пляни про Далекі Повітряні Шляхи

Бюро Воєнних Інформацій (Б. В. І.) оголосило недавно звіт про розвиток повітряного транспорту. Працюючи в умовах війни, служба повітряного транспорту, створена військом та фльотою, робить тепер багато соток заокеанських полетів тижнево. Тим самим накреслюється, як буде можна розвинути після війни повітряні шляхи по цілому світі для цивільних транспортових потреб.

Бомбовики та ріжного роду комерційні чи пасажирські літаки були перероблені або припасовані до повітряного транспорту, помальовані у воєнну барву та віддані для активної служби до Команди Повітряного Транспорту при війську чи фльоті. Ті літаки, керовані чи то бувшими летунами цивільного летунства, чи вишколеними у військових чи морських летунських школах, залітають у всі місця війни, де Обєднані Держави бються з „віссю".

Як каже Б. В. І., сама Команда Повітряного Транспорту при Військовій Повітряній Службі є тепер більшою ніж всі повітряно-транспортові організації — цивільні чи воєнні — які існували на світі до війни. В звіті говориться, що це велике поширення повітряного транспорту за війни йде в парі з розвитком повітряних шляхів, комунікації та летищ, які по війні можуть служити потребам цивільного транспорту.

Для ілюстрації широких просторів, які тепер охоплює повітряний транспорт, Б. В. І. приводить слова одного летуна, що недавно заявив: „Моя білизна переться в Індії, я зможу її дістати щойно на другий тиждень".

Служба військового і морського повітряного транспорту тепер робить кілька сот полетів через Атлантик тижнево і та кількість все зростає. Головна вимога повітряного транспорту — скорість, яка була досягнута недавно, коли один літак прилетів з Австралії до Каліфорнії за 33 години і 27 хвилин — рекордний час.

Медичні засоби і плязма з крови, так потрібні річи, доставляються до місця призначення літаками. Недавно перевезено на Аляску цілий шпиталь. Літаками перевозиться всякий вантаж, потрібний для війни. Були випадки, коли літаками перевозили такі річи як тенки і „джіпс" через величезні морські простори.

Недавно з островів Фіджі було перевезено літаком до Гондурас певний рід жуків, які нищать комах, що нападають і псують коноплю, важну для воєнних цілей. Літаки, вертаючи з боєвих районів, привозять назад людей. В деяких випадках їх пристосовують до літаючих шпиталів для перевозу ранених. Ось недавно літаки, що відвезли свій вантаж, повернулися з сільсько - господарськими робітниками з Багамських островів, яких тепер дуже треба.

Біля 2,500,000 вишколених робітників працює тепер при виробництві літаків. Б. В. І. каже, що майже всі фабрики літаків можна буде обернути на виробництво літаків для цивільних потреб.

Адміністрація Цивільного Летунства, згідно зі звітом Б. В. І., „поміркована рахує, що на 1950 рік в Злучених Державах легко може бути 500,000 приватних, комерційних та військових літаків в активній службі".

Б. В. І. каже, що на 1945 рік літаки кляси 100,000 — 120,000 лібрів будуть літати у великій кількости, з вантажом до 15 тон та зі скорістю 250 миль на годину, на такі віддалі, як з Ню Йорку до Шікаго.

Сподіваються, що в 1946 році 70 відсотків пасажирських подорожувань, що тепер відбуваються залізницями, будуть відбуватися літаками. А це значить біля 20,000,000 пасажирів річно.

За виключенням деяких воєнних летищ, в Злучених Державах буде при кінці цього року біля 865 летищ з впорядкованими дорогами на 3,500 стіп або більше, де можуть приставати найбільші літаки, тоді як в 1940 році їх не було сотки. Крім того є ще більше як 2,000 менших летищ.

Конґресмен Селлер Домагається Інвестиґації Польського Політика

(ОНА). — Демократичний конґресмен з Ню Йорку, Емануел Селлер, оприлюднив листа, написаного до секретаря війни Стимсона, в якому він домагається, щоби Стимсон перевів доходження над польським політиканом, Міхалом Ґризінським. Конґресмен Селлер домагається інвестиґації тому, що майор Ґризінські є тепер студентом в державній школі, яку веде в Шарлотесвил, у Вірджінії, департамент війни для вишколу військових адміністраторів, що будуть урядувати у відібраних від Ґітлера країнах. В цій школі вчиться велике число американських офіцирів і кількох чужинців. Майора Ґризінського поручив американському урядови генерал Сікорскі і його принято до школи, щоби вчився, як управляти краєм по закінченні війни.

Конґресмен Селлер хоче, щоби секретар війни Стимсон перевірив, чи майор Міхал Ґризінські надається до такої важної роботи як правлення краєм, бо він має докази, що майор Ґризінські, будучи свого часу воєводою на Шлезьку, поводився там як диктатор. Між іншим, Ґризінські зле відносився до національних меншин і вигнав зі Шлезьку сотні жидівських родин. Він взивав бойкотувати жидівські підприємства і саджав жидів до концентраційних таборів. Кого не міг знищити в цей спосіб, то накладав на нього великі податки і доводив жидівські підприємства до банкроцтва.

Конґресмен Селлер твердить, що майор Ґризінські виступав проти робітничих юній на Шлезьку і приказав розвязати християнські робітничі товариства, які у виборах попирали політичних противників його партії. В здушуванні робітничих організацій Ґризінські послугувався підкупством, переслідуваннями і провокаторами. Як Ґітлер розбив Чехословаччину і поляки забрали Тешин, то Ґризінські, будучи воєводою, вигнав з Тешина кілька сот жидівських родин, які жили там від непамятних часів. Крім того, воєвода Ґризінські сконфіскував домівки робітничих юній в Тешині і поводився як типічний диктатор.

Конґресмен Селлер просить секретаря війни Стимсона все те перевірити, а як покажеться, що ці відомости про Міхала Ґризінського є правдиві, то тоді він зовсім не надається на адміністратора тих земель, що будуть відібрані від Ґітлера. Американський нарід й американський уряд не признають ніякого диктатора й переслідування національних меншин. Хто хоче бути післаний до Европи як американський адміністратор, то він в першу чергу повинен розуміти, що до чистої справи треба чистих рук.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ. БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

ОЛИФАНТ, ПА.

ПОВІДОМЛЯЄМО ВСІХ УРЯДНИКІВ І ЧЛЕНІВ ВІДДІЛІВ 86, 403, 404, 406, 407, 410 і 448 У. Н. Союзу, що

ОРҐАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, 27. ЧЕРВНЯ (JUNE 27, 1943)

в годині 3. пополудні

В ДОМІ У. Н. СОЮЗУ, 204 ГРЕНД СТ., ОЛИФАНТ, ПА.

На ці збори повинні прибути всі урядники та всі члени вище згаданих відділів. На зборах будуть промовляти в орґанізаційних справах У. Н. Союзу головний контрольор **д-р В. Ґалан** і орґанізатор У. Н. Союзу **А. Маланчук.**

Комітет відділів У. Н. С.

НІМЦІ ВИДАЛИ НОВІ ПОШТОВІ ПРИКАЗИ В УКРАЇНІ

(ОНА).—Наспівша до Швеції пошта з Німеччини принесла вістку, що німці видали нові поштові прикази в Україні. Дотепер булб так, що українці могли пересилати поштою листи писані, а згладно адресовані, українською мовою. Німці це толерували і не робили українцям ніяких перешкод. Мовляв, ми не прийшли на Україну робити національної опресії. Та найновіші поштові розпорядки говорять, що від тепер має бути інакше. Як хто з українців хоче переслати поштою письмо, то мусить адресувати польською або німецькою мовою. Міністерство пошти української мови не признає і від тепер поштові урядники не обовязані приймати на пошту пересилки адресовані українською мовою.

ЩО ДАЛА НАМ ФРАНЦУЗЬКА РЕВОЛЮЦІЯ?

Війни і революції вирішують не тільки ідейні проблеми, але й жолудкові. Таке було і з французькою революцією. В часі війни з Англією треба було зберігати поживу. Тодішня французька влада розписала конкурс на винахід, який уможливив би збереження поживи на довший час. В 1804 році французький технольоґ Николай Апперт винайшов теперішний спосіб кенонення і за свій винахід одержав нагороду 12,000 франків.

ГУБЕРНАТОРОВА САЛАТА.—Нюйорський стейтовий губернатор Томас Е. Дюї радить уживати паростків сої для приготовання салати. У палаті губернатора кушають цеї салати: комишенер рільництва Честер Дюмонд, пані Дюї й Пол Локвуд, його секретар.

ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ КУЛЬТУРНИКІВ НЮЙОРСЬКОЇ ОКРУГИ

Отсим запрошуємо всіх українців, що бажають причинитися до спропаґування української культури серед американців, зійтися на

ЗІБРАННЯ

В УКРАЇНСЬКІЙ ПАРОХІЯЛЬНІЙ САЛІ 217 EAST 6th STREET, NEW YORK CITY

на першому поверсі

В ПЯТНИЦЮ, 25-го ЧЕРВНЯ 1943

ТОЧНО В ГОДИНІ 8-мій ВЕЧЕРОМ.

Йде про справу виставки в Метрополітен Опері в Ню Йорку вже в найблизшім сезоні шість разів величаєої української опери „Відьма" Павла Печеніги Углицького. Виставку опери треба сфінансувати, а радше грощі заручити, які будуть звернені з вистав в Metropolitan Opera і по цілій Америці. Кромі цего доброді тої справи будуть вписані на оголошеннях театральних, як спонзори та патрони цеї Опери, і повсечасно матимуть 10% „royalties" зі всіх вистав в будучині.

Всі українські бизнесмени та патріоти, що дорожать українським іменням, обовязані прийти. Покажім, що ми зрілий нарід. Покажім світові, що ми маємо величаву культуру і народні духові скарби!

Прийдіть всі! Подробиці обговоримо на зібранні.

120-2

о. д-р ОНУФРІЙ КОВАЛЬСЬКИЙ і ALFRED J. MAPLESON, фінансовий директор Metropolitan Opera

СТЕФАН КОВАЛЬЧУК.

ТАЄМНИЦІ РЕВМАТИЗМУ

Одною з найчастіших хоріб, які дошкулюють багатьом людям є ревматизм, головно ревматизм суглобів („ставів").

Він проявляється найбільше осінньою порою під зиму. Ця хороба є незвичайно химерна і причиняє хорому та лікареві багато клопоту. Причина того лежить у факті, що хороби на ревматичному тлі не є ще докладно розсліджені, хоча в останніх часах уже багато зроблено у цім напрямку. Найважніше тут знайти в тілі ревматика хоробові зміни як т. зв. **ревматичні гудзки,** що є огнищами хороби. Ще в 1904 р. відомий учений Ашоф відкрив, що такі ревматичні гудзки можуть бути розкинені по цілім організмі людини, а головно багато їх в кровоносних судинах серця і нирок. Пізніше лікарі найшли такі ревматичні гудзки і в інших частинах організму напр. в торбинках суглобів, у стегнах і в мясних, головно у серцевім мясні, що часто майже нищиться від тих гудзків.

Щодо тих гудзків, то одні вчені думають, що вони є огнищами хороби, інші — що це лиш прояви недуги.

Ревматизм заразливий.

Мікроскопові досліди ревматизму принесли й інші цікаві висліди. Показалося, що в суглобах осіб, хорих на ревматизм є часто багато заразнів-бактерій т. зв. стрептококів, що мають вигляд якби шнурочків з пацьорків. Тому лікарі вважають тепер ревматизм за загальне захворіння цілого організму стрептококами, що проявляється лагідно, а не так сильно, як важке закаження крови стрептококами т. зв. сепсіс, яку супроводить висока гарячка, дрижаки і загальне виснаження хорого і т. п.

Ревматизм і хорі зуби.

Багато лікарів звернуло увагу, що ревматизм появляється часто в тих осіб, що мають занедбані зуби і спорохнявілі корені зубів, де повно згаданих вище бактерій-стрептококів.

Тимто ці лікарі думають, що хорі зуби є місцем, звідкіля хоробоносні бацилі розходяться по організмі. Одначе показалося, що і в багатьох людей зі зовсім здоровими зубами появляється ревматизм, знов-же в людей із дуже занедбаними зубами він не виступає.

Потім лікарі признали, що згадані бактерії-стрептококи не є причиною ревматизму і почали шукати за іншим заразнем, що спричинює цю хоробу. Одначе цей заразень ніхто таємничий, невідкритий.

На думку деяких дослідників причиною ревматизму не є взагалі бактерії, тільки якісь **отрути,** що витворюються в людськім організмі. Інші твердять, що ревматизм має поставати також **при розладі праці залоз,** що витворюють гормони, бо часто в недужих виступає поправа, коли їх лікувати впорскуванням гормонів щитової залози, навіть жіночого полового гормону („фолікуліни"). Врешті не кожна людина дістає ревматизм. Вчені кажуть, що до того треба мати вже **дідичний нахил,** або спеціяльно підготований організм, з причини спеціяльної будови тіла даної людини.

Мигдалки — оселею недуг.

В останніх часах звернули лікарі увагу на відношення горляних мигдалків до пошестних недуг. Мигдалки є збудовані зі спеціяльної тканки, т. зв. лімфатичної, що витворює білі тільця крови. Оба горляні мигдалки стоять неначе на сторожі на границі устної ями і горла і на них спиняються часто всякі хоробоворчі бактерії, що осідають в нерівностях і заглибленнях поверхні мигдалків, спричиняють їх гостре чи затяжне запалення і ропіння, часто зверху невидне. Бактерії примикають у глиб мигдалика, де є багато лімфатичних судин, що йдуть вглиб організму. Тими дорогами судин мандрують хоробоворчі бактерії далі і розходяться по цілому організмі.

Перший раз звернули лікарі увагу на цей звязок захоріння мигдалка з ревматизмом, коли на посмертній секції мужчини, що вмер підчас гострого запалення суглобів, виявилося, що огнищем хороби були запально змінені мигдалки. Часто перше огнище хороби може бути в закаженім бактеріями серці і тоді звичайно бувають зміни на шкірі (зміна барви шкіри).

Наслідки ревматизму.

Ревматичне закаження може провадити до ріжних хоріб, як хороби нирок, запалення нервів, хороби очей (запалення дуговки) та ін.

Лікування ревматизму.

Найлекше лікувати гострий ревматизм. Затяжний є дуже опірний, а часто і невиліченний. Коли хтось захорує в місцевості, де нема лікаря, тоді початкове лікування мусить попина провести сама. Хорого треба положити до ліжка, дати напотні ліки як гарячий чай з малини, з липового квіту, аспірину, хініну і т. п. Потім віддати якнайскорше під опіку лікаря.

Лікування дальше є ріжне, залежне від поодиноких випадків. Часто помагає т. зв. **протеїнотерапія,** себто лікування впорсками рідин, що мають в собі білок, напр. центрифугованого молока, або впорски з власної крови. При кінці звичайно хорого висилають лікарі на климатичне лікування, до місцевостей, де є сірчані джерела та купелі і боровинні.

По вилікуванні гострого нападу ревматизму лікують орган, що є огнищем хороби, отже мигдалки, горло, ніс, серце, щоб оминути пізнішого повороту цієї прикрої хороби.

ВИЗДОРОВЛЮЄ. По 65 днях сплачки, що наступила по занедужанню на кір, 8-літня Дорлін Дон Пібоді приходить до памяти. Дівчина, що тепер лежить у шпиталі в Лос Анджелесі, відкриває очі кілька разів денно, але ще нікого не пізнає.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Передано до Українського Музею.

На руки п. М. Близнака прийшло повідомлення від управи Українського Музею в Стемфорд, що Музей одержав прекрасний прапор бувшої Січи ім. Богдана Хмельницького. Теж згадано в тім письмі і $25 як жертву Січи ім. Богдана Хмельницького, зложену з нагоди Музейної Кампанії.

ГРЕЙТ МЕДОВЗ, Н. ДЖ.

В рядах Дядька Сема.

Хочу згадати за декого з наших вояків, що опинились у рядах нашої славної американської армії. В першу чергу згадаю за Йосифа Ковальчука, члена У. Н. Союзу, сина наших громадян Григорія і Анастазії Ковальчуків. Він покінчив студії в Люїзіяна Стейт Юніверсіті енд Армі енд Мілітері Каледж. Чотири роки тривало ось це мілітарне вишколення, з якого вийшов він другим лютенантом і зі школи просто пішов до армії, не маючи змоги навіть відвідати рідну хату. Мило мені за нього згадати, бо як ще був малим хлопцем і ходив до публичної школи, то завжди брав участь у наших аматорських представленнях і концертах. Був дуже активним в школі, парохії й в громаді, вже з молоденьких літ. Хоч тоді ще був невеликого росту, але дуже вояк був великий. Помагав збирати фотографії до історії українського життя, яку збирав заряд школи. В школі його називали „Литл Джов". Він теж знає гарно танцювати українські народні танки, особливо „Чумака". Походить з патріотичної родини, а батько його є предсідником у парохії та в відділі 143 У. Н. Союзу. Їх імени ніколи не бракує між жертводавцями на всі народні цілі.

Теж згадаю, що пішли до армії ще два члени У. Н. Союзу. А це Володимир Ковалик, що не міг через військову службу навіть докінчити року науки в Ротгерс Каледж, а теж Василь Ковальчук, що є фармером так би сказати — з уродження. Тато його помер вчасно, ще як діти були малі. Завдяки праці й посвяті мами всі вони гарно виховались і всі вони добрі члени У. Н. Союзу. Усі ті хлопці чесні, здорові тілом і духом і будуть цілком певно добрими вояками. Коби тільки Господь допоміг, щоби здорові назад до нас вернули, бо їх нам треба теж і для праці на народній ниві. З нашої невеличкої громади вже пішло до американського війська 47 хлопців.

Ева Дудяк.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З праці для загального добра.

Хочемо подати дещо з діяльности „Українського Запомогового Товариства Жіноча Поміч" в Ню Йорку, відділу 3-го „Союзу Українок в Америці".

На піврічних зборах, що відбулися дня 12. червня ц. р., пані Катерина Тютько, фінансова секретарка „Жіночої Помочі", представила з громадської діяльности Товариства слідуючий звіт:

З представлення „Сватання на Гончарівці" — дар на рідну школу при церкві св. Юра в Ню Йорку $63; з балю на „Дім Старців" в Слотсбург, Н. Й. $50, а на Ю. С. О. $25; на „Сиротинець" в Філядельфії з коляди $26; на „Український Музей" в Стемфорд, Конн. з каси $21; з 25-літнього ювилею членкині, пані Дякович $4, а рекордова секретарка $5, разом $30; на Американський Червоний Хрест з каси $25, а поодинокі членкині як членкиці $51, разом $77. Загальна сума на народні і воєнні організації нашої прибраної батьківщини $270.

Ідучи за покликом нашого правительства „Жіноча Поміч" закупила для перемоги правди і свободи над диктатурою і лукавством, воєнних бондів на суму одну тисячу долярів.

В імені уряду і контрольної комісії „Жіночої Помочі" в Ню Йорку складаємо щиру подяку членкиням нашого товариства за їх співпрацю та щирі жертви.

За „Українське Запомогове Товариство „Жіноча Поміч", відділ 3. „Союзу Українок в Америці":

Марія Марусевич, предс.;
Ева Кобзар, рек. секр.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Трентон, Н. Дж. — Одержано допис п. н. „Хід праці української православної громади в Трентон, Н. Дж.". Допис написаний на машині. Допису не підписано нічиїм іменем, а тільки анонімно „член У. Н. Союзу". Не подано теж на коверті ні прізвища висилаючого, ні адреси. Ні не залучено ніякого іншого письма. Редакція мусить знати, хто написав, чий вислав допис, хоч на бажання може це заховати для себе і прізвища не оголошувати. Анонімних дописів не поміщується. Тому, якщо цей допис мав би бути використаний, то треба донести редакції, хто його вислав, бож хтось мусить нести відповідальність за те, що написане.

КЛОПОТИ З ТВЕРДИМ ВУГЛЯМ

Загроза страйку в майнах твердого вугля пригадує нам, що добування твердого вугля почалося у стейті Пенсильвенія ще в 1793 р. Спроби вживати його як паливо були невдачні. В 1806 привезли кільканадцять бушлів твердого вугля до Філядельфії, та ніхто не хотів його купити. Також доля стрічула полковника Шумейкера, коли він в 1812 р. привіз кількана вагонів цього вугля. Щойно в 1825 р. зачали вживати цей вугіль в більших розмірах.

СОЛОДОЩІ

Від непамятних часів люди вживали солодощів. Спершу вживали солодощів з меду та овочевих соків. В Індії знали про виріб цукру вже в пятому столітті. В шостому столітті вислав хінський цар техніків до Індії, щоби запізналися з виробом та рафінованням цукру. Індіяни в горах Адірондак, як каже Д. В. Флемінг, обгризали кору з сосни і тому їх сусіди, ірокезькі індіяни, назвали їх Гадірондакс або ті, що „кусають дерево". В Україні продукція цукру займала перше місце в цілій Европі. До виробу вживали цукрових буряків.

КІНСЬКЕ МЯСО

Загально принята думка, що коли „мясна" криза у нас збільшиться, тоді начнуть продавати і кінське мясо. Та рахунок показує щось зовсім протилежного. Американські фармері мають тепер всього 9 мільйонів коней, а 78 мільйонів худоби, 55 мільйонів овець та 74 мільйони свиней. Очевидна річ, що попит за кіньми, як потяговою силою, зростає на фармах кожного дня і вигляди на кінське мясо слабі...

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНГСТАВН, О. — Спеціяльні збори Бр. св. Ін. Хрестителя, від. 230, відбудуться в суботу, 26. червня, в галі У. Н. Дому, 525 В. Райен Евс., в годині 6:30 ввечір. Буде звіт фінансовий урядників і контр. комісії, а крім того буде предложена справа купна галі на Савт Сайд. Тож обовязком є кожного члена чи членкині бути на тих зборах і сказати своє слово, щоби потому не було нарікання, що урядники це зробили. Не явившийся член або членкиня на тих зборах без жадних причин, буде караний згідно з ухвалою Братства. — За уряд: І. Брищ, предс.; М. Мушинський, кас.; І. Павловський, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 27. червня, в годині 12. вполудне, зараз по Сл. Божій, в галі церковній, Оклей і Райс ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо багато справ до полагодження, як звичайно на піврічних зборах. Впершій мірі маємо обговорити, як приготовитися до 50-літного ювилею У. Н. Союзу. Мусимо приєднати в цім році бодай по одному членові. Тож усі члени до праці в користь нашої Організації. — В. Любас, предс.; М. Повіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПРОПАГУЄ ОДНУ МОНЕТАРНУ СИСТЕМУ ДЛЯ ВСЕЇ ЕВРОПИ.

ЕВАНСТОН, (Ілиной). — Д-р Нол Гейсел, професор економії в Нортвестерн Юніверситі, виступив з пляном занобіжения головним причинам воєн в Европі, що обіймає: прийняття одностайної монетарної системи для всеї Европи, знесення всіх торговельних і тарифових границь та дозвіл громадянам якогонебудь краю еміґрувати до інших країв на континенті.

ТАРЗАН, ч. 788. Боротьба за життя.

Тарзанова удавана здача мала свою ціль. Як кімната наповнилася водою...

...Тоді вже не було струї води, яка могла би не давати Тарзанови вийти.

В останній хвилі Тарзан набрав повітря і висунувся з нерівної діри.

Він став підноситися вгору, думаючи при тому, чи вистарчить йому сили дістатися на поверхню.